

Камбур А. В. (*Чернівці, Україна*)

ПОДВІЙНІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У тезах йдеться про те, що соціальний працівник може вимушено стати носієм “подвійного стандарту”, і його професійна поведінка набуватиме двоїстого, нестійкого, суперечливого характеру.

Kambur A. (*Chernivtsi, Ukraine*)

DOUBLE STANDARDS OF SOCIAL POLICY OF UKRAINE

The abstracts state that a social worker may be forced to acquire “double standard” and in that case his professional behavior will become dual, unstable, contradictory.

За роки незалежності України не вдалося реформувати всю соціальну систему країни, вона залишилася дуже незручною для ринкової економіки і непосильною для будь-якого бюджету. Діюча система соціального захисту в Україні страждає вадами, притаманними бідній країні із соціалістичною доктриною. Український уряд прагне надати допомогу надто широкому колу своїх громадян, що далеко виходить за межі фінансових можливостей держави, а безпосередні виплати не запобігають бідності. Неприпустимо високе співвідношення різноманітних трансфертних виплат із заробітною платою протидіє настановам населення на активну економічну діяльність і провокує утриманські настрої в суспільстві.

З огляду на реформи соціальних інститутів та органів офіційної влади в сучасній Україні, в ціннісних орієнтирах різних типів соціальних суб'єктів посилюються внутрішні суперечності. Внаслідок невідповідності нормативних вимог реальним умовам життя панує “подвійна мораль”, за якої звичайною стала розбіжність між словом і дією, а також культивується “тіньова нормотворчість”, тобто створення неофіційних правил поведінки, якими й раніше керувалися й нині керується певна категорія населення. Цей механізм “неправової свободи” полягає в тому, що індивіди змушені дедалі частіше вступати в неправові стосунки з

владою, правоохоронними органами, злочинними угрупованнями чи елементами. Оскільки їхні права реалізуються в умовах відсутності надійних інституційних механізмів захисту інтересів не лише слабких, а й сильних соціальних суб'єктів, то культивується свавілля, всюдозволеність, безвідповідальність та безкарність влади різного рівня, а також всілякого роду злочинних угруповань тощо [2, с. 47].

Не слід забувати, що існування подвійних стандартів є серйозною причиною моральних відхилень у свідомості й поведінці громадян України. Ці викривлені уявлення про добро і зло сформувалися ще за радянських часів. Зміцнення авторитарно-бюрократичного соціалізму в цій державі супроводжувалось нав'язуванням спрощених, “казармових” уявлень про добро і зло, солідарність і справедливість, свободу і гідність, про виховання молодого покоління. Під гаслом радянської тези про загострення класової боротьби різко протиставлялись загальнолюдські й класові норми моралі, деформувались демократичні цінності. Упроваджувалась соціальна інфантильність, конформізм у його крайніх проявах, у корисливих цілях використовувався революційний ентузіазм мільйонів людей, їх прагнення до “світлого майбутнього” [1, с. 142].

Сьогодні пріоритети суспільного розвитку зміщені: найважливішого значення набуває ринок, тоді як людина розглядається лише як його елемент. Формування “ринкової” особистості, готової адекватно реагувати на мінливі вимоги економіки, не може не позначитися на громадянах, які, з одного боку, змушені “грати” за запропонованими їм правилами, а з іншого боку, внутрішньо дистанціюються від особливо екстремістських моральних ексцесів.

Відсутність сталої, цілісної державної ідеології, відчутних для населення позитивних результатів економічного реформування призводить до того, що в суспільних настроях переважають апатія, нігілізм, страх за власне майбутнє. У цій ситуації індивідуалізація населення видаються неминучими: не будучи впевненими в швидких змінах на краще в масштабах всього суспільства і

держави, громадяни прагнуть забезпечити власне виживання і благополуччя своїми силами.

Соціальні працівники, як члени суспільства, відчувають вплив цих суперечливих ціннісних орієнтацій, поступово привносячи їх в професійну діяльність. Їхня професійна діяльність вимагає безкорисливої турботи про людину – але їй протистоїть “ринковість” суспільних відносин, які передбачають вигоду. Їхня діяльність спрямована на вирішення проблем, полегшення життєвої ситуації клієнта – але їхнє власне соціально-економічне становище від того не покращується.

Професія вимагає наявності гуманізму як сутнісної основи особистості – але в реальному житті гуманістичні принципи лише декларуються і в основному не реалізуються. Соціальний працівник повинен сприяти зміні психо-емоційного статусу клієнта, вселяти в нього надію і оптимізм – але сам він далеко не завжди переконаний в неминучості змін на краще.

Відомо, у своїй професійній діяльності, соціальний працівник повинен бути носієм високих ідеалів і принципів, на жаль реалії сьогодення постійно доводять, що життєвий успіх приходить до тих індивідів, хто відмовляється від моральних принципів. Також, слід звернути увагу, що більшість соціальних працівників не є вихідцями з благополучних соціальних верств і груп, а навпаки, належать до бідних верств населення, і проблему виживання їм доводиться щодня вирішувати і щодо самих себе і щодо своїх близьких.

У зв'язку з цим соціальний працівник може виявитися в досить делікатній ситуації: він вимушено стане як би носієм “подвійного стандарту”, і його професійна поведінка може носити двоїстий, нестійкий, суперечливий характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Камбур А.В. Зміна ціннісних пріоритетів у суспільстві перехідного типу в контексті соціальної адаптації особистості / А.В.Камбур. – Чернівці: Рута, 2008. – 210 с.

2. Кудрявцев В.Н. Механизмы социальной деформации / В.Н.Кудрявцев // Вопросы философии. – 1989. – №11. – С. 44-50.